

POMAHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

11. číslo

Budyšin, nowember 1966

Lětnik 16

Hrono na nazymnik 1966

Stož přewinje, wšitko namrě; a ja budu jeho Bóh, a wón budže mój syn.
Zjewj. Jana 21,7

W poslednim měsacu cyrkwinskeho lěta doprědka a horje pohladamy, do přichoda a na Boha, kiž ma přichod w swojimaj rukomaj. My njewěmy, što přindže, ale my wěmy, što přindže: Naš Knjez Jezus Chrystus. To wuznawamy w druhim artiklu. Tež za poslednju knihu Biblije, za zjewjenje swj. Jana je to na wosebite wašnje wotyknyeny kónc wšeho teho, štož pisa, mjenujce přichod a přichad našeho Knjeza Jezusa w mocy a w krasności. Wězo jedna so tudy wo potajnstwa našeje wěry, wo kotrychž swjate Pismo w přirunanjach a we wobrazach rěči, wosebje w našej knize. Wona njecha našu wćipnosť spokojec, ale křesćansku wosadu tróšować a napominać. Jedne z najbolje znatych słowow zjewjenja swj. Jana rěka: „Budž swěrnny hač do smjerće, tak chcu tebi kónu – dobyćerski wěnc – žiwjenja dać!“

Cyle podobne je naše hrono. Wono nas mójnje namoľwja a wabi, přewinyc. Z tym je mjenjene žiwjenje wěry. My njesměmy jako křesćenjo wšemu dać běžeć a so po wětriku wjerćeć, ale mamy so prócować, z Knjezowej pomocu přewinyc wšitke zadžewki a čeže, kotrež nam swět a druhy tež naše čłowске čěto na puć staja. Wězo mamy při tym wuknyć wot Luthera, kotrehož reformaciski kěrľuš smy njedawno spěwali:

Móc naša dobyć njemóže,
my smy z njej jara słabi.
Muž prawy za nas wojuje.
Bóh jeho k bitwje wabi;
hdyž što joh' pónać chce,
wón Jezus Chrystus je.

Z nim jenož móžemy přewinyc a dobyć. Z nim jenož smy namrěwcy najwšěho. Přez njeho sameho je Bóh tež naš Bóh a my jeho džěci. Jenož přez njeho přindžemy jónu k wotyknyenemu kóncej, kotryž mamy jako křesćenjo kóždy čas před wočomaj. wěćnosť –, ze słowami zjewjenja swj. Jana wuprajene – „njbjeski Jeruzalem, hdžež Bóh wšitke sylzy zetrěje, a smjerć wjace njebudže, ani zrudoba ani woľanje ani bolosć wjace njebudže, kaž krótko do našeho teksta stej. To wšo so znamjenja tu- teho přitómneho swěta. Ale to je potom zašlo a wšo stej. w swětle noweho swěta, kaž tež w našim stawje rěka: „Tón, kiž na trónje sedžeše, džese: Hlej, ja činju wšo nowe. – Stož přewinje, wšitko namrě; a ja budu jeho Bóh a wón budže mój syn.“ Jenož zo bychmy my měli ně-

Zo bychu wšitcy přezjedne byli

Prěni katolsko-ewangelski serbski wječor w Kolpingowni w Budyšinje 23. oktobra 1966

Katolscy a ewangelscy serbscy fararjo běchu na tutón zhromadny wječor přeprósyl, kotryž bě dosć derje wopytany. Bohužel bě tam z našeje strony poměrnje mało. Naše schadzowanje bě so w tak dobrym duchu stało a wšitko bě so derje poradžilo, zo so wšitcy wozboženi dom wróćichmy w nadžiji, zo so něšto podobneho bórzy wospjetuje.

W srjedzišću našeho wječora stejše bibliska hra fararja Lazara-Bukečanskeho „Durje so wotewrjene“, kotruž běchmy na Serbskim cyrkwiskim dnju w Bukecach widželi.

Br. kanonik Jan Andricki-Budyski zahaji wječor z tutymi słowami:

Cesćeni přítomni, bratřa a sotry w Jězu Chrystu!

Witam was wšitkich – ewangelskich a katolskich – witam was wutrobnje po ewangelsku z wašim:

Pomhaj Bóh – Wjersš pomazy!
a po katolskim z našim

Chwaleny Jězus Chryst! –
Na wěki, amen.

Snano so zdawa wam tajkele witanje tróšku spodziwne. Cujemy so tola jako bratřa a sotry kaž jedna wutroba. A znajemy so. Smy džě so widželi, toho abo tamneho jako susoda, jako Serbja hakle njedawno na Serbskim festiwalu a při druhich narodnych skladnosćach. Ale něšto wjele wjetše a hlubše – to najwyše a najhlubše nas wjaza a jednoći a wjedže nas hromadže: to je wěra do jednoho Boha – do Syna Božeho, našeho Knjeza a Wumožnika – dale nas wjaza a jednoći w času zymneje hidy čopla křesćanska lubosć.

Hač je hdy hižo tajkale ewangelsko-katolska schadzowanka byla? Jeli nic, je na času, zo so po něčim džěn a bóle zeznajemy, předsudki wotstronimy, jedyn druhého sej wazimy a česćimy, jedyn wot druhého wuknjemy a so takle zblížimy.

Směm w tymle wuskim wobłuku jeno na dvoju wěc pokazac. Sto móhli my katolscy wot ewangelskich wuknyć?

što teho žadanja, kaž to kěrľušer tak krasnje praji:

„Jeruzalem! Ty město wysoke,

ach był ja we tebi!

Tam horje tak so z wutrobu mi chce, zo njejsmy při sebi.

Mój duch chce wyše horow a wyše runinow

do tamnych złotych dworow

a wotsal chwata jow.

La.

Z přěnja: *nutrnosť při modlenju. Hdyž ewangelskich křesćanow na Božej službje wobkedžbujemy, nam nadpaduje jich nutrnosť w modleńju. Wězo, tež my katolscy křesćenjo so prócujemy, w cyrkwi a doma z jazykom a wutrobu pobožnje so modlić. Dyrbimy pak wuznac, zo so nam to často prawje njeporadži, zo je naš pačer husto zwonkowy, zwjeršny, haj njerodny, zo – dowolće tute wurazy – kwalita husto čerpi pod kwan- titu. W ewangelskim domje Božim mam začuće, zo so tam nutrnišo – hlubšo – wutrobnišo modla. To je moje začuće. Wězo so hodži tež to nawopačne wobkedžbować a začuwać.*

Z druha: *Čitanje Swjateho Pisma. Tež my katolscy kaž wšitcy křesćenjo znajemy a sej wazimy Swjate Pismo. Ale sprawnje prajene: ewangelscy bratřa sej je bóle waza, čitaja, roz- pominaja. W Bibliji so modla, w cyrkwi a doma ju trjebaja. Naši katolscy mi přiznaja, zo tele wuprajene njeje přehnate. Bóh dał, zo by so tu pola nas po koncilu, hdyž znajemy wosebitu słownu Božu službu, nimo Božeho mše, něštožkuli přeměnilo a polěpšilo. Čakamy džě skoro nje- scerpnje na wudace Swjateho Pisma w nowej rěčnej drascě, w lubej ma- čeršćinje. Nowy Zakon je dočisćany a psalmy znowa přetožene. Zawěće budže to wulki pohon, zo budžemy so tež na našej stronje horliwišo zabě- rać ze Swjatym Pismom, je čitajo a rozpominajo.*

Br. Serbski superintendent Wirth- Njeswaćidlski porěča takle:

Wazeni přítomni! Lubi bratřa a lube sotry! Prěni raz so tu schadz- jemy jako ewangelscy a katolscy Ser- bja.

Je to wěrnó? Njesmy so dawno hižom hromadže schadzowali, katol- scy a ewangelscy Serbja, w Macicy, w Sokole, serbscy studěnc a na swo- jich schadzowankach, w Domowinje? Při wšitkich tutech skladnosćach pak so bojarnje hladachmy wšěch nabož- nych prašenjow. Džensa pak chcemy je rozpominac, zo bychmy so mjez sobu zblížili.

Jedyn wot druhého chcemy wuk- nyć, nic so mjez sobu powučować. Powučowanje wuchadza z hordeje wutroby a wubudžuje zasakle zakito- wanje. Wuknjenje pak wuchadza z ponižneje wutroby a wubudžuje lu- bosć. A tu my trjebamy.

Třoje chcu džensa wuzběhnyć, štož

Mróčele a jasne njebjo

Naša jězba po ČSSR 1966 · Podal Gerhard Wirth · (Pokročowanje)

Sobotu wječor so do fary zadobyc? Fararja mylic w jeho prihotowanjach na njedzelu? Lěpje drje budže, hdyž nimo Kadanje pojedźemy w směru na Karlovy Vary (Karlsbad), zo bychmy jutře tam kemši šli.

Tuž wupytajmy sej rjany blečk za stanowanje — nic daleko wot twjerdeje dróhi. Suchi dyrbi byc. Wodu pak tež trjebamy za myće a warjenje, zo bychmy sej znajmjeńša kusk zela naparić móhli. A rjany wuhlad chcemy méc. Wjele chce byc wobmyslene! Rjanu luku sej wuzwolichmy. Tam pod sadowe štomy swój stan postajichmy. Před nami so wuprestrěwaše plódna dolina rěki Ohře.

Lědma běchmy swój stan postajili, so donaladachmy prihotowanych žnjenskich mašinow. Što potom, jeli budu cyłu noc pódla nas traktory nam do wuši puchač?

Nóc bě měrna! Jenož mlódzina chodžeše spěwajo nimo na a z rejoy. Njeh so wjesela swójeho žiwjenja!

Na druhe ranje so zahe dosć na puć podachmy, zo bychmy w 9 hodź. w Karlovych Varach móhli kemši hić. Prjedy drje so tola tam kemše nazapočnu!? Duce po puću pozastachmy, zo bych so ze swójom elektriskim aparáčikom wotruhal. Ludžo běchu jara přecelni a mi to rad dowolichu. Za mnje pak njebě lóchko do jstwy so dostać. Mnohi běchu wšitko wurumowali a dohromady zestajeli, dokelž chychu njedzelu wuzić za wumolowanje bydlenja. „Ty dyrbiš swjaty džen swjećić!“ Ja jim to spytach prajić, ale woni njemějachu žane zrozumenjenje za moje starosće.

W Karlovych Varach (Karlsbad) nam wukazachu puć do ewangelskeje cyrkwy. „To maće hišće chwile. Kemše so hakle 9.30 hodź. započnu!“ To je derje, dokelž ewangelsku cyrkej namakać za nas tak lochko njebě. Njebě wšak to tež žana cyrkej, ale jedna wjetša rumnosć w normal-

nym měšćanskim twarjenju. Čorneje tafle na chěži so najprjedy njedohladachmy, kotraž nam potom jasne praji, zo so tu schadžuje česko-bratrska wosada k swójom Božim službam. Tamni ludžo na spóčatku města běchu nam tola wopak prajili. My tam zastupichmy krótko do přédowanja. Zawodna liturgija bě hižom nimo. Wosadny farar njebě doma. Na jeho měsće přédowaše lajk. Na jara dobre, pobožne wašnje je nam Bože słowo rozestajał a nas napominal, Bohu we wšem a wšudom swětni wostać. Bóh tych swóich njewopuści! — To je tola chwalobne a trošne, hdyž móžeja lajcy fararja zastupować. Škoda jenož, zo chcedza naši lajcy po samsnym wašnju přédować kaž fararjo. Njeh je tola jich přédowanje bóle proste, jednore, ze žiwjenja wzate. Nam fararjam so porokuje, zo smy so žiwjenju za swójom pisanskim blidom sedžo wocuzbnili. To je tež zdžela wěrnó. Kak móhlo to hinak byc? Ale lajcy steja wosrjedź swěta, znaja dželo w fabrikach, duch a starosć dželačerja. Tuž njeh je jich přédowanje hinaše hać naše. Wězo tež dostojne, kaž so to za Bože słowo w Božim domje sluša.

Po kemšach so po měsće rozhladowachmy. Karlovy Vary su swěta sławne město — nic hakle džensa ale hižom dawno. Horca, haj nimale warjaca woda tam hižom přeco ze zemje do wysokosće pluska — na štyri metry wysoko, abo bě to hišće wyše? Po měsće nadeńdžeš tu a tam studnje z horcej abo tola ćoplej, slódněj wodu. My smy wodu ze wšelkich studnjow woptali. Wodu tam z wosebitych nopaškow pija. My smy sej wězo na dopomnjeće tež tajki karaněk kupili.

Tu potajkim chodžachmy po Karlovych Varach. Wulcy, znači, wuznamni ludžo su po tulych samsnych hasach chodžili, tule wodu pili, zo

bychu so wustrowili a nowych mocow nabyli. Na chěžach su tafle přičinjene, kotraž swědča, zo su tu sławni čłowjekjo přebywali. Tón najwuznamniši mjez nimi je drje tola Johann Wolfgang von Goethe byl.

W lětach 1785 hač do 1823 je Goethe 17 króc w Českej pobyl. Zwjetša přebywaše w kupjelach, w Karlovych Varach, Teplicach, Františkovych Laznjach (Franzensbad) a w Marian-skich Laznjach (Marienbad). Hdyž wšitkón čas hromadže ličimy, kotryž je Goethe w českim kraju přebywał, tak to wučinja 3 lět a 11 dnjow. Hišće tydžen do swójeje smjerce pisase 83lětny starc na swójeho přecela Sternberga, kak rady by won hišće raz česki kraj wopytał, hdyž bě won tak wjele „wjesela a powučjenja“ dóstał. Goethe běše mudry, wobdarjeny čłowjek, ale won bě tež pilny. Won je tež njedzela w českich kupjelach stajnje wužiwał za studije we wšelkich wědomosćach, w botanice, w geologii, w meteorologii, w ludowědě atd. W léce 1821 je Goethe započal česku rěč wuknyć a je so pilnje z českiimi stawiznami zaběrał.

Po Goethowym mjenjenju su jenož tři města, hdyž je hodno žywy byc: Weimar, Karlovy Vary a Rom. — Ja sym wšě tři města sam směl zeznać. Ja bych hišće Njeswaćidlo přistajil. — Jako Goethe po Karlo-Varskich hasach chodzić mjez wulkimi čłowjekami swójeho časa, to wšak je wjeršk zemskeho zboža! Ty a ja, mój wobaj žadyn Goethe njejsmoj. Ničo wo to! Snano smój Božej džěsci přez našeho Knjeza Jezu Chrysta a to by wjace bylo.

Hdyž smy runje pola Goethe, tak chcú hnydom tu naspomnić, kak je so won jako 72lětny starc w Marian-skich Laznjach zalubował do 17lětněj Ulriki v. Levetzow w léce 1821. Dvě léce pozdžišo je samo wo jeje ruku prosyl. — Podarmo. Goethe je w jenej elegiji želniwosć tuteje pozdnějje lubosće wopisał. W léce 1894 přepoda 90lětna Ulrika von Levetzow horstku kwětkow Goethowemu muzejej we Weimarje ze słowami: „Tón posledni jara mały zbytk tych wjele kwětkow, kotraž je mi Goethe w Marian-skich Laznjach w léce 1822 wot swóich wuchodžowanjow nanosyl.“ Ulrika von Levetzow wumrě w léce 1899 runje 150 lět po narodže swójeho lubowarja. (Goethe bě so 1749 narodžil.)

Tajke a podobne mysle rozwažowach w sebi, hdyž chodžachmy po hasach swěta sławnych Karlovych Varow.

(Přichodnje dale)

Ochranow

Chcemy so klětu započatk měrca zaso w Ochranowje schadžować?

Smy tam wot pónđzela popóldnja hač do štwórta připóldnja hromadže. Placizna wokoło 25,— hr.

Štóž je hač dotal tam mjez nami byl, cyle wěsće jara rady na tele dny spomina.

Štó chce so wobdzělic?

chcemy my ewangelscy wot was katolskich wuknyć.

Z přenja: wašu narodnu swěru. We wašich wsach so na wsy hišće serbsce rěči. Wy maće hišće serbsku mlódzinu. My njechamy jednotliwym ewangelskim porokować, ale my ewangelscy fararjo so rudžimy, zo w našich wosadach serbska rěč tak woteběra. My mamy was katolskich Serbow lubo, dokelž sće Serbstwu tak swětni.

Z druha: wašu wosadnu disciplinu. Waši wosadni chodza kemši a swjeca njedzelu. Před lětami jědzach raz njedzelu rano z Njeswaćidla do Woslinka, zo bych tam serbsce přédował. Jědzach přez Koslow, Sernjany, Róžant, Smjerdžacu a Debricy. Hižom na polach móžach spóznać, hač budže přichodna wjes ewangelska abo katolska. Hdyž tam njedzelu rano ludžo na polach džělachu, bě bliša wjes ewangelska. Hdyž pak běchu pola prózdne, zo tam ničo njedzelaše, bě přichodna wjes katolska.

Postluchač? Haj! Ale komu? Předarjam Božeho swjateho Słowa postluchač budže přeco prawje. Waši wo-

sadni njedzelažu njedzelu a tež swoje dželo w prawym času dokonjeja.

Z třeca: chcemy wot was wuknyć spowědanje. Luther je doho dosć chabtał, hač njeby spowědž jako třeci sakrament připoznał, ale dokelž spowědž žane widžomne znamjo nima kaž křćenica we wodže a Bože wotkazanje w chlěbje a we winje, nje-móže spowědž za nas žadyn sakrament byc, ale tu wěc njechaše Luther wotstronić. Hišće lětstotki doho mějachmy w ewangelskich Božich domach spowědne stoły. My pak smy spowědanje woteznali. My chcemy jo zaso méc, dokelž wěmy, zo sće wy katolscy wjele žohnowanja z njeho měli. Na Frankobrodskim němskim cyrkwiskim druju smy so synlje wo to prócowali. Dosć derje wšak wěmy, zo so spowědanje njeda zawjesć z propagandu. To mamy znowa wuknyć; naši wosadni, kak so spowěda; naši duchowni, kak so na spowědanje poslucha a kak so hrěchi w Božim mjenje wodawaju.

Ja bych měl hišće dalje dyпки, kotraž móhli wot was wuknyć, ale to njeh dosaha za naše přenje ženđenje.

Njeměr na Forsyte Street

Cornuch Church Baltimore bydleşe w Chikagu, w měščanskim džělu, kotryž so mjenuje Bronzeville, tam wón bydleşe w blachowej hěće. Wot ranja w sedmich hač do třoch džělaše w konserwowej fabrice . . .

Jako Church Baltimore z džěla domoj přindže wočakowaše jeho hižom Bessie, jeho mandželska. Měješe list w rukomaj.

„Ja so boju“, wona rjekny.

„Ach, njeboj so, Bessie“, rjekny Church, pomajka ju a wza jej list z ruki.

„Dyrbimy přeahnyć. Churcho, na Forsyte Street.“

„Kak zbožowni směmy być, zo změjemy bórže porjadne bydlenje.“

„Tam pak jenož běli bydla“, džeše Bessie.

„Jenož běli“, wón wospjetowaše, potuli hłowu a džeše do hěty . . .

„Haj, Bessie, bydleniski zarjad je to prikazal.“

„Ale běli budžeja přečiwo tomu“, skiwleše Bessie. Church stany a chodže njeměrnje tam a sem. „Snano je nadobo wšitko hinak, Bessie, a jenož my tu w Bronzeville wo tym ničo njewěmy. Změjemy wjace stwow, za wěše tež kupjel, a gardiny, a schód a . . .“

Wón womjelkny, wosta stejo a hladaje na Bessie. Schód . . . ? A po schódze kročele, kotrež so bliža, přeco dale a dale? Jedyn běty?

„Jutře dyrbimy přeahnyć“ rjekny Church z njewěstosću. Forsyte Street běše měrna droha, dom z číslom 212 měješe pjec poschodow. Nakładne awto bě přijělo. Church přesta so modlić. Wón so stajnje modleše: hdyž bě mašina w fabrice skónčowana, hdyž přindže na njeho spytowanje, swoje džěci nabić . . . —

„Stoha chceće?“ so stary domownik prašeše.

„Bydleniski zarjad je mje sem zapokazal“, wotmolwi Church.

„Ty chceš jow začahnyć. Do 212? Bože dla!“

Zastyšawši Bože mjeno rjekny Church chětre a poľny nadźije: „Ja sym křescan!“

„To budže jim wšo jedne . . . Nadźijomnje njeprinjese nam to njezbožo!“

Jako Church Baltimore na wječor swoje bydlenje wopuści, wosta wón kaž přibity stejo. Po schódze přibližowaše so strach, njezbože. Kročele, kotrež so njeprěstawajcy bližachu.

Běle mu njebě na smjeće. Běše wosom hodžin w bėrowje sedzał. Swěćatej woči čorného tam přeradźište: Ja sym Cornuch. Ja so Was boju, knježe. Wostajće mje jow stejo, dóniž Waše kročele wjace njeslyšu a potom změju so ruče z prócha.

Běty wosta stejo. „Što ty jow chceš?“ so wón prašeše.

„My tu bydlimy, knježe“ rjekny Church Baltimore, a jako so běle mjezwočo pochmurili, džeše wón dale: „Bydleniski zarjad . . .“

„Twój zarjad mje smorže stara“ zasyći běty. „Ja či radžu: Měj so z prócha! Sy mje rozumil?!“

Church Baltimore někotre razy z hłowu ngyňy, wotewri durje do

bydlenja a sluchaše na kročele běleho muža, potom poča so modlić.

Běty přinjese jemu nazajtra žadanje w domje bydlyacych: „Wobydlerjo domu su mjenjenja, zo je jow za was njeprějomy powětr, čorny přecelo. Woni bychy jara witali, hdy byšće nanajpozdžišo pónđzělu rano dom wopuščili, hewak . . .“

Běty njewupraji, što so mělo hewak stać. To pak přispori Baltimorowy strach. Jemu so w nocy džižeše, zo leži ušón zmotany při horje, z kotrejež mójny běty Böh na njeho wrjeska.

Bě štwórtk. Přichodne dny lětachu kamjenje do woknow. Baltimorowe džěci sej dōstawachu puki wot bělych džěci, a Bessie steješe hodžiny doľho we wobchodach. Nichtó ju nje-postlžowaše. Přetož mjez tym bě cyła Forsyte Street zhoňila, zo je w bydlenju čilo 212 čornuch začahnył.

Church Baltimore doběhny na bydleniski zarjad a rozprawješe zastojnikkej wšitko. Zastojnik so rozhori a telefonowaše z někim a potom rjekny: „Pōščělu Wam wōsom pōlcajow na pomoc.“

Jako Baltimore wotendže bōrbotaše zastojnik: „To tola njeje wěrić — kōždy běty sej myslí, zo je Boži guwerněr.“

Na Forsyte Street bydleşe hižom někotre dny čorny rapak ze swojej maminku a dwěmaj džěšcomaj. Štyri čorne blaki na bjezporočnym bělym šaće — tele blaki mējachu so zhubić. Cyła měščanska džělnica poča so zjeměrjować.

Policisća, kotřiž Churcha Baltimore džen wote dnja na džělo přewodžachu, hladachu pochmurjeni. Přeco zaso mējachu haru z bělymi, kotřiž toho čorného hanjachu . . .

Někotre sta, snano tysac bělych wobłěhowachu policistow, kotřiž Churcha wjedžechu. Church Baltimore so modleše. Jemu bě, jako by jeho poslednja hodžina bila. Njesměrna zrudoba jeho přemó, dokelž wóni wšitcy nimale bjezmóčneho čłowjeka ze swojej hiđu přescěhowachu. We swojej stysknoći njemysleše Church Baltimore na to, zo njendže bělym wo čornucha abo wo čłowjeka Churcha Baltimore. Ně, bělym džěše wo princip, wo zasadu: Chychu mēc „nje-woblakowanu bėtu drohu“.

W najwjetšej nuzy zawola něchtó z přeražnym hłosom: „Stop! Wróco!“

Na sudže (do kotrehož mjetaja wotpadki a popjel) steješe blědy, šěrowosaty muž — běty! Wón wupřestrěwaše swojej rucy jako chcył někoho zakuzlać a rjeješe: „Cornuch je čłowjek a to nic mjenje hač wy a ja. Džiče domoj!“

Policisća zwužichu tónle wokomik a ze svojim čornuchom chětre do měrnej haski wučeknychu. Popołdnu docpě Church Baltimore bjez kōždeho njelubeho podawka swoje bydlenje.

Domownik jemu powědaše: „Z luty m hñěwom wrjesnychu bėteho ze suda a krjudowachu jeho. Wón bě so

na Washingtonowym naměće w přodnym kiosku schował.“

Nadźija, zo njeje tónle wulki, rjaný swět Amerika hišće zhubjeny a zo Boža prawda tež nad nim, jeho čornym služobnikom Churchom Baltimore, strážuje, pohnu jeho, hič na Washingtonowe naměsto. Jako durje do kioska wočini, swěćeše mēsačk na běle mjezwočo, na kotrymž bě wuschnyta krej widžeć. „Ja hižom wēm“, rjekny tón běty, „ty sy tón, kotrehož su přescěhowali.“

Church Baltimore sej zwěri, so běleje ruki dōtknyć.

„Ja sej njemyslu, zo bychy teby morili. Woni pak su mjenjenja, zo maju běli prawu na stōnco a čorni na chlōdk.“

„Ale woni bychy Was zarazyć mōhli“, rjekny Church Baltimore. Tamny muž so džiwjnje posmėwkný. „To njebě w jich mocy“, wón džeše „A přeco znowa dyrbi so prajić, zo Böh žane rozdžěle mjez čłowjekami wšelakeje barby njeznaje a zo su jich předsudki njedostojne.“

„Šće Wy zranjeny. Prajće mi, što smēm za Was činić.“

„Ničo“, wotmolwi muž. „Moje bolōće su bōrže nimo, přetož moje wjesela su wjetše. Jutře rano počahnu dale.“

„Stōha Wy šće?“ zwaži so Church Baltimore prašeć.

„Twój přecel“, rēkaše wotmolwa tamneho.

Poslednja njedžela w cyrkwiskim lěće

Wona w našich wosadach tola wobchowa charakter njedžele zemřětych. Posledni raz wučitany mjena tych, kotřiž su z nami hromadže po droze tutého žiwjenja pućowali, kotřiž tu wjace njejsu, po kotrymž so nam wutrobnje styska.

Spominajmy na tych, kotřiž su nam lubosć wopokazali. Woni su našeho wopominanja, jeneje čičeje njedžele hōdni. Böh budže nam tajku nutrnu njedželu žohnować.

Knježe wuč nas wopominać, zo dyrbimy wumřěć, zo bychmy mudri byli.

Prezident D. Reimer Mager

Nahle a njenadžice zaja 10. oktobra 1966 Boža ručka prezidenta našeje Sakskeje krajneje synody D. theol. h. c. Reimera Magera krōtko po jeho 60. narodninach.

Reimer Mager narodži so jako syn džělaćerja w Kōlnje a nawukny tkalstwo. Hižom za mlode lěta je so přidružil zjednoćenstwu křescanskich džělaćerjow. Za čas fašizma je był sobustaw Wuznawarskeje cyrkwje. Po druhej swětowej wōjnje so jemu wšelke wulke a wažne cyrkwiske nadawki přepodachu. 18 lět bě wón prezident našeje synody. Pod jeho nawjedowanjom je synoda wobzamknyła zakoň, kotryž na spomožne wašnje rjaduje prawa našich serbskich wosadow.

Připōznawajo jeho zaslūžby wo cyrkej so jemu spožči titul D. theol. h. c.

Kónčne słowo Pawoła z bibliskeje hry „Durje su wotewrjene“

Farar Wylem Busch njeboh

Wězo, tute słowa njenamakachu so w Bibliji, ani njesu historiske. Ale wo to so njejedna w tajkej hrě, ale wo připowědanje a wukładowanje. Tak my džensniši wěc wobhladujemy, my ewangelscy a katolscy Serbja: Pawolej ani jeho přewodnikam ani druhim tam w Filipje wulkosć a wuznam tutoho akta a fakta wědomny njebě, kotryž nam japoštołske skutki wopisaja a kotryž bě wobsah našeje hry. My pak džensa wěmy, kak rozsudzaca bě tehdom kroćel ewangelijska z Aziskeje do Europy. W léce 1951 su w grekskej cyrkwi na wulkich kemšach a swjatočnosćach spominali na to, štož bě so stało před 1900 lětami, mjenujuc přichad swj. Pawoła a jeho přewodnikow w Europje a krćenje prěnjeho křescana tu, Lydije, kiž „šarlat předawaše“.

A kónčne słowo japoštoła dyrbi nam pokazać, kajke perspektiwy so nětko Božemu ewangelijej wotewrja za ekumene runje tak kaž za naš lubowany serbski narod!

„Z Božej hnadu a pomocu je w Filipje wosada Boža nastala. Lydia bě přenja, kiž kedźbowaše na to, štož bu wot nas rečane. A Knjez jej wutrobu wotewri. Mnozy scěhowachu. Posledni bě jastnik. Ty, Salome, budžeš přichodna, ale nic poslednja. Haj, ja wěm, zo ma Knjez wulki lud w tutym měsće! A nic jenož w tutym měsće. Ja chcu dale pućować do Tessa-

lonika a potom do Athena, do města stareje grekskeje kultury, kiž pak je polne přibójstwa. A to je hrozne před Bohom! A potom widžu w duchu přede mnu Korinth, město z přistawomaj, hdžež wjele wikuja, a potom wulki Rom, hdžež trón mócného kejžora steji, a potom, da-li Böh, chcu ja hišće do Španiskeje. Ja pak wěm, na tamnej stronje wulkich horow, kotrymž Alpy rěkaju, bydla tež ludžo, Keltojo, Britojo, Germanojo, Slowjenjo, kotřiž přichadžeja wot schadźenja slónca, čłowjekojo hinašeho jazyka hač my, Milčenjo, Lužičenjo, Serbja.

A Knjez chce, zo budže každemu Bože słowo připowědane w jeho maćerščinje.

Haj, ja widžu přez hory, přez kraje, přez morja swěta daloku wosadu, čłowjekow ze wšěch narodow a rečow a ludow a pohanow. Jich je wjele tysac kroć tysac, haj wjele stow milionow. Za wšitkich je naš Knjez Jezus Chrystus wumřel, kiž je so sam ponižił hač do smjerće, haj hač do smjerće na křižu. Tohodla je tež Böh jeho pře wšo powyšil a jemu mjeno dal, kotrež je pře wšitke mjena, zo bychy so w Jezusowym mjenje poklakowale wšitke koljenja, kiž su w njebjesach a na zemi a pod zemju, a wšitke jazyki wuznaše, zo je Jezus Chrystus Knjez k česći Boha. Wótca! Hamjeń.“ La.

Ž wosadow

Budyšin. Před dwěmaj njedzelomaj wotwoła Böh Knjez jednoho z najswěrnějšich Serbow, br. Arnošta Lorenca w Budyšinje. Luby njeboički bě z cyłej wutrobu Serb a křescan a slušeše do rjadow starych přecowarjow. Lěta dołho bě za předsydu něhdušeho towarstwa „Sołobik“ w Sowrjecach. Z horcej lubosću bě so wón narodnemu džělu wěnował. Čezko je jemu bylo w lětach, hdžež so wšitko džěło zakaza. Jěra ból na nim ležeše, hdyž widžeše, kak zrudne mrěće našu narodnosć přimaše. Jeho cyła swójba bě nježiwjace wšěch wobćežnosćow ryze serbska.

Před džewjeć lětami napadže jeho čezka chorosć, zo dyrbyeše najbóle we ložu ležeć. Jeho swěrna mandželska kaž tež jeho džowka Hana Ruth stej jeho ze wšej lubosću hladalej. Wyše wšeho horja so pozběhowaše jeho sylna wěra. Z krutej dowěru do Boha je wšitke čez a bolosće scerpliwje znjel.

Wšu jeho swěru cheyl Böh Knjez jemu mytować a dać do jeho ruki palmy měra a dobyća.

Wěčne swětko njech so jemu swěći.

Ha.-Bu.

Njeswaćidlo. Na reformaciskim swjedenju pochowachmy lubeho, swěrného serbskeho wosadného, Korlu Augusta Wódnarja z Holešowskeje Dubrawki. W jeho 93. léce žiwjenja bě Böh Knjez jeho z tuteje časnosće

wotwoła. Hišće před krótkimi lětami bě wón swěrný kemšer, doniž nětk dych a mocy njepopusćichu. Njebohi sej tuž husaćšo doma woprawjenje žadaše. Wosadny farar rady do Wódnarjec doma chodžeše, hdžež stary nan z třomi synami hospodarješe, z kotrychž je jedyn tež hižom rentnar. Před 47 lětami bě Wódnarjecom mać wumřela zawostajiwši wudowca z pjeć synami a štyri džowkami. Po nimale polsta lětach nětko wšitke džěci nana k poslednjemu měrej přewódzachu a jeho položichu při boku maćerje. Jenož jedyn syn njemóžeše ze zapadneje Němskeje na pohrjeb přinć.

Drježdžany. Přichodne serbske kemše budu, da-li Böh, druhu njedzeli w adwence, 4. hodownika 1966. 15.30 hod., w cyrkwi swj. Marka (Dresden-Pieschen, Markuskirche).

Serbski cyrkwinski džěn w Bukecach na swětkowobrazach a na pasku

„Kirche im Bild“ ze zynkopaskom je w slědže za oktober a nowember wo našim cyrkwiskim dnju w Bukecach rozprawił. Wězo njebě wulka fotomontaža wobraz lětušeho cyrkwinskeho dnja, ale je prjedy nastala a so tehdom tež hižom w našim PB wozjewiła. Wona pak derje rjenje žiwjenje na cyrkwiskim dnju powšitkownje pokazuje. Druhi wobraz je scena z bibliskeje hry „Durje su wotewrjene“. My so wjeselimy, zo móžemy k tonu čětro wjele w našej serbskej maćerščinje slyšeć. Škoda je jenož, zo žadyn němski přeložk

Derje znaty ewangelista a prjeda-wši młodžinski farar Wylem Busch z Essena je jedyn džěn po našim lětušim serbskim cyrkwiskim dnju, potajkim 20. junija, w Lübecku nahle wumřel. Wón běše wot 15. hač do 19. junija na kupje Rujany (Rügen) ewangelizował a wo scěhowacych temach rečał: „Dyrbi to być Böh lubosće?“ – „My njemóžemy wo smjerći mjelćeć!“ – „Kak móžu před swjaty Bohom wobstać?“ – „Móžu ja žiwy być bjez Jezusa?“

Podpisany je njeboičkeho wosobinse znał a zańč měł a tež někotre razy w swojich bibliskech rozpominanjach w tutym časopisu přikłady z jeho žiwjenja wozjewił. Farar Busch je wot léta 1954 sem skoro každe léto NDR wopytał a tu ewangelizował. Na Lipsčanskim cyrkwiskim dnju měješe tež wón bibliske džěło a wotně w sowjetskim pawiljonje młodžinske kemše z něhdže 10 000 mladymi křescanami. Wón je tež husto wukraj wopytał. Wosebje pak młodžinu lubował.

Wylem Busch je so narodził 27. 3. 1897 we Wuppertal-Elberfeldze. Jako wikar skutkowaše w Bielefeldze, potom jeho wolichu za fararja do Essena, najprjedy do hórniskeje wosady a potom do služby na młodžinje. Jako fararja wuznawarskeje cyrkwe su jeho fasisća přescěhali a někotre razy zajeli.

Wšitcy jemu rad připosłuchachu. Wón připowědaše ewangelij bjez „cyrkwinskeho zapakowanja“, kaž je sam něhdý prajił, t. r. na originalne a originelne wašnje w přítomnej reči z wjele přirunanjami. Přeco sebi žadaše jasne rozsudženje za Chrysta. Wón mjenowaše ewangelij powěsć, kotraž tebi „wodych rubi“. Někak 2 000 čłowjekow to bě, kiž běchu 24. junija sobu na přewódzenu na Essenskim pohrjebnišću. Wyši cyrkwinski rada Stöver praješe, zo běše njeboički „ein Charismatiker, der alle kirchlichen Ordnungen sprengte und theologischer Lehrer der jungen Generation der Bekennenden Kirche“.

Wón bě woprwadže wučer Božeho słowa, kiž njeměješe jenož wěrjacym čłowjekam něšto prajić, ale runje tež tym, kiž běchu so wot křescanskeje cyrkwe zdalowali. La.

abo wujimk pódla njeběše. Němcy na tajke wašnje docyla njewědza, wo čo so jedna. Tež móžeše so prajić a připisać, što do wosobow to při tamnej hrě bě, a tež, što w mjenje našeho biskopa postrowi, mjenujuc Wyši cyrkwinski radzićel Henckel. Podpisany běše to wšo do Magdeburga pošlał, hdžež so „Kirche im Bild“ rediguje. Ale wězo so wjeselimy, zo je diakon Fritz Hoffmann na tajke wašnje naše serbske wosadne žiwjenje tak hódnočil! La.

Nakład Domowina. – Wuchadza z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jónkróć za mjesac. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Htowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidlski. – Čisće: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.